

Social innovation och Kirunabo: legitimering av ett begrepp i tiden

SANNA BERGMAN arbetar som projektassistent i Kirunabo – Social Innovation LAB vid Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet. Hon har en masterexamen i etnologi med inriktning på kulturell mångfald och transnationella processer i Europa från Södertörns högskola.

BO NILSSON är professor i etnologi och verksam vid Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet. Hans forskning är i stort inriktad på ruralitet, rural politik, rurala uppror, ruralt frivilligarbete och rural mobilisering ur skilda perspektiv.

INTRODUKTION

Det är vid mitten av september 2018 i centrala Kiruna. Till lokalen Navet har oväntat många kirunabor tagit sig denna regniga fredagskväll för att prova på och lära sig mer om olika typer av spel. Evenemanget ska pågå hela helgen. Längs en tidslinje finns en mängd tv-spelskonsoler från olika årtionden uppställda med tillhörande korta beskrivningar. Särskilt populärt bland några av de yngre besökarna verkar ett James Bond-spel från 1997 vara. I en annan del av lokalen finns möjligheten att bygga sin egen (fungerande) spelkontroll av diverse pysselmateriäl. På plats är också den lokala föreningen för roll- och figurspel som bland annat har med sig miniatyrfigurer i plast som besökare kan prova på att måla med fina penslar och en mängd färger ur små burkar. En äldre kvinna och möjligtvis hennes vuxna dotter sitter vid den stationen och småpratar med varandra på vad som tycks vara arabiska. De målar på varsin liten rollspelsfigur och får då och då instruktioner av en ung kille med axellångt hår som visar hur de får upp färgburkarna och hur de kan hålla i penslarna och de små figurerna. De två kvinnorna återkommer dagen därpå. Den äldre av dem rör sig direkt mot bordet där figurerna och penslarna är uppställda och frågar om det går bra att hon målar lite mer. Killen vid bordet är densamme som igår. Han hälsar igenkännande på henne och säger lite blygt att det är bara att måla på.

Ovanstående beskrivning kommer från en observation av *Kirunabo – Social Innovation LAB*, vilket är ett tvåårigt projekt som hade sin start i december 2017 och är till hälften finansierat av den statliga innovationsmyndigheten Vinnova. Andra hälften av finansieringen kommer från Kiruna kommun som också koordinerar projektet. Kirunabo-projektet ägs av kommunens tillväxtavdelning, vilket kan anses ligga i linje med den strategi som lanserades 2017: *Regeringens strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social inno-*

vation (Näringsdepartementet 2018). Förutom Kiruna kommun är Institutionen för kultur- och medvetenskaper vid Umeå universitet en projektpart.¹

Kirunabo syftar dels till att testa olika typer av mötesplatser och dels att skapa kontaktytor mellan medborgare och makthavare för att på så sätt bidra till en inkluderande och socialt hållbar stad. Begreppet *praktisk medborgardialog* används för att beskriva de metoder projektet utforskar i de olika delprojekten. Genom att utgå från gemensamma behov och intressen för kirunabor inom var och en av de två målgrupperna (ungdomar i åldrarna 16–24 år och daglediga föräldrar) vill projektet skapa mötesplatser där nyanlända och etablerade kirunabor kan träffas och interagera med varandra. Målet är bland annat att tillvarata människors olika erfarenheter och kunskaper samt skapa delaktighet bland medborgarna i den stadsomvandlingsprocess som Kiruna genomgår i och med flytten av den nuvarande stadskärnan på grund av gruvbrytningens expansion. Ytterligare en aspekt av projektet är att undersöka metoder för att motverka segregation.

Social innovation används som ett paraplybegrepp för att beskriva sättet på vilket Kirunabo arbetar. Det är också social innovation som står i centrum för denna artikel. Vår avsikt är att med utgångspunkt i Kirunabo diskutera fenomenet social innovation. Hur används begreppet och vilken betydelse tillskrivs det i olika sammanhang? Vi är speciellt intresserade av hur det argumenteras för social innovation, det vill säga hur social innovation legitimeras som begrepp och företeelse. Vi är också intresserade av vad som händer med ett projekt eller en aktivitet när det/den kategoriseras och förstås med formuleringar som social innovation eller so-

cialt innovationslab. Vad innebär egentligen social innovation i praktiken? Viss teoretisk inspiration har vi hämtat från studier av hur verksamheter och organisationer legitimeras, det vill säga hur de fås att framstå som viktiga och nödvändiga. Det sker exempelvis genom specifika kommunikationsstrategier och "impression management" (Creed et al. 2002; Brown & Jones 2000) samt genom att länka verksamheten eller organisationen till positiva värden (Cho 2009).

Artikeln bygger på en genomgång av olika synsätt på social innovation, bland annat i tidigare forskning, men också på intervjuer med tre personer som varit involverade i tre olika delprojekt inom ramen för Kirunabo, ett tjugotal observationer från aktiviteter och evenemang som genomförts under projektets första år samt enkätsvar från deltagare och/eller besökare vid åtta av dessa. Utöver detta har artikelns huvudförfattare Sanna Bergman deltagit i seminarier, möten och konferenser som på olika sätt behandlat ämnet social innovation och hur aktuella samhällsutmaningar ska bemötas på nya, innovativa sätt.

ATT MÖTA NYA UTMANINGAR PÅ NYA SÄTT: DELAKTIGHET OCH VIKTEN AV ATT GÖRA "NYTTA"

Intresset för social innovation som fenomen och verktyg växer, och social innovation har de senaste åren etablerats som ett viktigt kunskapsområde (Lindberg et al. 2019, ej publicerad). Termen social innovation syftar ofta på olika typer av förbättringar inom den sociala (i relation till den medicinska, ekologiska eller ekonomiska) sektorn, och förekom redan under det tidiga 1900-talet i sociologisk forsk-

ning. Sedan 2010 har förekomsten av frasen "social innovation" i vetenskapliga texter ökat i stor utsträckning (Westley et al. 2017:2ff). Begrepp som "socialt entreprenörskap" och "sociala företag" (jfr Augustinsson 2018) används allt oftare i sammanhang där sociala problem diskuteras. Innovationsbegreppet har således genomgått en förflyttning från naturvetenskapliga och tekniska domäner till sociala. Det har också gått från att vara ett begrepp som främst använts inom privat sektor till att vara allt mer frekvent förekommande inom den offentliga sektorn (jfr Nählinder & Fogelberg Eriksson 2015).

Vilka är då argumenten för social innovation? Ett sådant handlar om att social innovation anses vara ett sätt att svara upp mot och lösa sociala problem som befintliga välfärdssystem inte klarar av (Moulaert et al. 2014:351). I en svensk kontext tas begreppet bland annat upp i tidigare nämnda strategi för social innovation, socialt företagande och socialt entreprenörskap som regeringen lanserat. I inledningen till det dokument som beskriver strategin i sin helhet står att läsa:

För att fortsätta bygga ett hållbart och starkt samhälle och möta de många utmaningar samhället står inför, som till exempel integration, hälsa, utbildning, klimat, miljö, enklare vägar till jobb eller jämställdhet, behöver hela Sveriges fulla engagemang och innovationskraft bidra (Näringsdepartementet 2018:4).

Sociala innovationer handlar således om att möta samhällsutmaningar med nya idéer och lösningar som höjer kvaliteten på och förbättrar samhällets tjänster till medborgarna. Detta anses i förlängningen öka medborgarnas välbefinnande och skapa ett inkluderande och mer hållbart samhälle, vilket är i linje med regeringens ambitioner

i arbetet med att genomföra FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling (Näringsdepartementet 2018).

Den nationella kunskapsnoden för social innovation och socialt entreprenörskap, Mötesplats Social Innovation (MSI) vid Malmö universitet, beskriver sitt arbete så här: "Tillsammans med såväl akademi, som näringsliv och offentliga och ideella aktörer bygger vi kapacitet för innovation som möter samhällsutmaningar" (MSI u. å.). Många svenska kommuner har instiftat kommunala investeringsfonder som ska finansiera åtgärder som genomförs för att utveckla och testa nya, förhoppningsvis bättre, sätt att leverera välfärdstjänster på. Målet är att genom innovativa processer hitta arbetssätt som förbättrar prestationer och kvalitet, men som samtidigt håller kostnaderna nere (Hultkrantz 2014).

Sveriges kommuner och landsting (SKL) definierar innovation som någonting *nytt*, *nyttigt* och *nyttiggjort*. Det handlar om nya lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i omvärlden och i människors vardag. Det är implementeringen av en idé som är i fokus – det är där värdet uppstår. "Värdet", menar SKL, kan ha ekonomiska, miljömässiga eller sociala former (SKL 2015). Sociala företag beskrivs ofta som aktörer som rör sig mellan privat, offentlig och ideell sektor samt kombinerar metoder från de olika områdena.

SKL:s definition av innovation som någonting nytt, nyttigt och nyttiggjort återfinns även i en kartläggning av social innovation i Sverige som genomförts på uppdrag av Vinnova (Gustafsson & Netz 2018). Här sägs också att social innovation i de flesta sammanhang kännetecknas av två viktiga komponenter. Den ena är att involvera medborgare och använ-

Projektledare för Social Innovation LAB är Emma Jonsson; Processledare, Samir Mujagic; Kulturanalytiker, Sanna Bergman. Bilden är en skärmdump hämtad från arena social innovations hemsida: <https://arenasi.ideabunt.io/ideas/c1028692-10b3-4132-ace0-78df9c30435>

*Lärare och skolbarn framför Bolagsskolan i Kiruna. Foto av Borg Mesch ca 1902/03
Hämtad ur Lasse Brunnström, Kiruna – ett samhällsbygge i sekelskiftets Sverige del II, 1981*

dare i utformandet av innovationerna, och den andra är att sprida resultaten av innovationerna (Gustafsson & Netz 2018:13). I förståelsen av begreppet inryms således en idé om att en social innovation inte bara ska vara nyttig för den kontext där den uppstår, utan även ska kunna nyttiggöras för andra aktörer, på andra platser och i andra sammanhang. Genomgående är alltså att social innovation länkas till positiva värden (jfr Cho 2009) såsom att kunna möta nya samhällsutmaningar, lösa sociala problem och helt enkelt genom att bara vara någonting nytt.

Det går också att dra fördelar av "social innovation". Att paketera en verksamhet "social innovation" kan som sagt vara ett sätt att legitimera denna, men också att

möjliggöra finansiering, vilket antagligen hade varit svårt om verksamheten enbart benämndes som "lekplats" "spelcafé" eller "stadsträdgård". Samtidigt medför paketeringen "social innovation" också en förväntan om att aktiviteterna ska leda till resultat som kan spridas till (och helst göra nytta i) andra platser och sammanhang.

Begreppet innovationslabb (eller "living labs") är nära knutet till sociala innovationer. Det har utvecklats ur ett behov av att experimentera fram lösningar i verkliga miljöer, där slutanvändare (den tilltänkta användaren av lösningen) är närvarande för både test och utvärdering (Andersson et al. 2018). Kännetecknande för många innovationslabb är att de pla-

neras utifrån ett experimentellt och stegvist angreppssätt, med tidsperspektiv som sträcker sig över relativt långa tidsperioder, och har ett upplägg som på förhand inte är i detalj uttänkt (Lindberg et al. 2018).

”Sociala innovationslabb” legitimeras på liknande sätt som social innovation. De anses bidra med utmanande perspektiv och nya typer av idéer och samarbeten, och därmed ha en viktig roll att spela i offtentligt förändringsarbete och strävan mot bättre livskvalitet för människor (Kieboom 2014). Kieboom (2014) menar att innovationslabb under vissa omständigheter – såsom om de lyckas skapa goda strukturer för social spridning – kan uppnå en sådan systemförändring som krävs för att vara verkligt ”socialt innovativa” (Kieboom 2014:42).

SOCIAL INNOVATION I PRAKTIKEN

Exemplet i inledningen kommer från ett labb som hör till ett av Kirunabos sju huvudspår och som går under benämningen PlayHub. Inom ramen för PlayHub utforskas spelande och spelkultur som grund för att skapa mötesplatser för framförallt unga i Kiruna. Övriga sex spår är Odla med (stadsträdgårdsprojekt), Idéstudion (socialt innovativa sommarjobb för unga), Lekfull mötesplats (mötesplatser för daglediga föräldrar med små barn), Mat & Prat (mötesplats i studiecirkelformat men fokus på att minska matsvinn), Musik (workshops för unga nyanlända och musikkvällar med fokus på gemenskap) samt Social innovation i skolan (projekt, workshops och tävlingar av och för unga med koppling till skolans rammar). Kirunabo ger således intryck av att omfatta relativt traditionella verksamheter

även om det ramar in av begrepp som social innovation och sociala innovationslabb.

Hur förstås då Kirunabo och/eller social innovation av initiativtagarna och de medverkande? Är ”social innovation” relevant för dem? Karla, som är initiativtagare till ett av projekten, menar att nytänkande är en viktig komponent för att någonting ska vara en social innovation. Det behöver dock inte vara någonting helt unikt för att vara nytänkande, utan det kan handla om ett fenomen som är nytt för en specifik plats eller kontext:

En grej av alla kombinationer i projektet ska vara nånting som inte har varit där förut, som är nytt. Det måste inte vara hela projektet eller hela idén, en trädgård är ingenting nytt, men att till exempel göra en gemensam trädgård i arktiskt klimat är någonting nytt, eller nästan helt nytt i alla fall. [---] Eller att ha en, hur säger man, gruvstad, ja just det, som handlar om odling, det skulle vara kul. En gruvstad som också har stadsodling i sig, vilken bra kombination! Så det är ganska nytt tycker jag (intervju med Karla).

Karlas resonemang liknar det som Lindberg m.fl. (2018) beskriver; social innovation kan vara någonting som tidigare funnits på andra platser, men som kan transformeras och bli till någonting anorlunda och nytt på en ny plats och med nya förutsättningar.

Även sociala innovationsprojekt som bedöms ha låg innovationsgrad anses kunna fylla en viktig funktion, till exempel när det gäller att skapa nya samverkansformer mellan olika organisationer från olika samhällssektorer, och därigenom skapa ett slags ”frirum” för utveckling och test av nya lösningar (Lindberg et al. 2018:21).

Karla är också lite kritisk och menar att social innovation kan låta ”artificiellt” och

hon vill hellre använda andra – mer tydligt beskrivande – ord utåt, i alla fall om målet är att vara inkluderande för en bredare massa. Det finns en slags ”hype” runt begreppet, men det är bara i en avgränsad grupp där man använder och känner till ordet social innovation menar Karla. För Karla kan således social innovation vara ett exkluderande begrepp, eftersom det inte används eller är känt av ”folk i allmänhet”.

Enligt Nicole, som samarbetat med Kirunabo inom delprojektet Lekfull mötesplats, blir begreppet social innovation användbart i ett kreativt arbete med att skapa platser där nya idéer ges utrymme. Hon menar att social innovation kan användas som en drivkraft att arbeta inkluderande, snarare än att fungera som ett exkluderande koncept. Nicole drar paralleller till sitt arbete inom konstvärlden där en viktig uppgift är att jobba mot begränsande strukturer och öppna upp för nya tankar och möjligheter.

Jana är en av de aktiva i delprojektet PlayHub. Hon berättar att hon och de andra initiativtagarna inför evenemanget Spela! (varifrån det inledande exemplet kommer) pratade mycket om hur de skulle kunna göra platsen till en verklig mötesplats där människor pratar och interagerar med varandra, snarare än ett traditionellt spel- eller internetcafé där besökarna sätter på sig hörlurar och bara tittar på sina egna skärmar:

Så för oss var det jätteviktigt att göra det här till ett ’community event’, där människor kan komma in och prata om det och uppleva hela den här grejen tillsammans. På det sättet var det mer som... Jag vet inte om det passar liksom hela definitionen av social innovation men det var mer som att ’okej, vi vill att människor ska anknyta till varandra, på något sätt, genom spel, och hur kan vi få det att hända?’ (Intervju med Jana).

Enligt Jana kan social innovation i relation till spel handla om nya sätt att se på och utöva spelande. Hon menar att om man kopplar samman social innovation som begrepp med spel kan man ta spelande ur ett sammanhang där det enbart ses som något man sysslar med hemma för sig själv som underhållning, till att förstås som någonting mer. I spel finns en stor potential att lära och skapa mötesplatser, och för att både förklara och komma åt den potentialen kan social innovation vara till hjälp, resonerar Jana.

Varken Jana, Nicole eller Karla uttrycker att den främsta anledningen till att de sökt sig till eller samarbetat med Kirunabo har varit att projektet arbetar med just social innovation. Det har snarare varit ett begrepp att i efterhand förhålla sig till och använda för att förklara vilken typ av aktivitet eller plats man velat skapa. Karla menar att social innovation är en fras som riskerar att överanvändas och därigenom tappa sin mening och bli otydlig. Hon drar paralleller till begreppet hållbarhet, som enligt henne används av ”alla” företag men att det i många sammanhang sällan backas upp av verkliga åtgärder utan bara blir ett ord som inte betyder något. Här kan man med stöd av Pol & Ville (2009) fråga sig om social innovation fungerar på samma sätt som hållbarhet, det vill säga som ett ”buzzword” utan ett tydligt innehåll, men som kan användas i ideologiska syften och ges skilda innebörder i olika sammanhang. Vad som är en social innovation blir i linje med detta en förhandlingsfråga.

Ett fenomen måste med andra ord definieras som en ”social innovation” för att vara det, vilket är avhängigt av vilka aktörer och medier som är delaktiga i förhandlingsprocessen (jämför Hasselbladh 1991). Genom mer eller mindre formali-

*Det historiska sammanhanget är viktigt för att förstå en social innovation på gräsrotsnivå.
Interiör från ångköket i Kiruna. Lägg märke till de nummerade platserna på sittbänkarna.
Hämtad ur Lasse Brunnström, Kiruna – ett samhällsbygge i sekelskiftets Sverige, del II, 1981.*

serade texter, modeller, beskrivningar och beslut sorteras projekt, idéer och fenomen antingen in i social innovationsformatet eller hamnar utanför. I Kirunabos fall är konstruktionen av de olika idéerna och projekten som just innovationer å ena sidan viktig för att hålla ihop projektets olika delar och legitimera att de genomförs under projektets flagg. Graden av ”innovativitet” i en idé eller ett förslag blir till ett slags kontrollfråga – ett sätt att filtrera bort initiativ man inte anser passar. Hur innovativt är det här? Kan vi göra det inom ramen för projektet eller är det någonting annat?

Å andra sidan finns en pragmatisk syn på innovativitetens nödvändighet. Vissa projekt kan möjligtvis beskrivas som en

upprepning av någonting som tidigare gjorts, men upplevs ändå så pass roliga, intressanta och viktiga att genomföra att det innovativa elementet kan vara sekundärt. I de fallen blir social innovation – som vi berörde tidigare – en kostym som kläs på i efterhand för att motivera genomförandet av specifika aktiviteter. Denna mer pragmatiska syn på Kirunabo som social innovation kan också iakttagas bland de kirunabor som deltagit i projektet. I enkäter som deltagare i olika labb fått besvara ger många av svaren indikationer på att till exempel att mötesplatser för barnfamiljer har stor betydelse för människors vardagsliv och att dessa idag saknas i Kiruna.

I Kiruna finns idag ingen kommunalt

driven öppen förskola². Av insamlade önskemål under en workshop som genomfördes med målgruppen framgår att en sådan verksamhet efterfrågas av många daglediga föräldrar. I arbetet med spåret Lekfull mötesplats har också möjligheter undersökts för att hitta finansiering för någonting som liknar en öppen förskola eller andra verksamheter som svarar upp mot det uttryckta behovet.

En slutsats man kan dra är att en öppen förskoleverksamhet i Kiruna skulle kunna göra nytta och nyttiggöras (implementeras), men eventuellt saknar den betydelsen ”nytt” för att kunna klassas som en social innovation. Men om Kirunabo kan bidra till att en sådan verksamhet igångsätts, är det kanske irrelevant om den benämns som ett resultat av en social innovation eller inte. För föräldrarna är verksamheten det centrala, inte benämningen på det som utgjorde dess incitament.

Att Kirunabo bedrivs i just Kiruna beskrivs av många (både i och omkring projektet) som en viktig aspekt av hur det utformas och de betydelse som det tillskrivs i praktiken. Som påpekats av Smith m.fl. (2017) är det historiska sammanhanget viktigt för att förstå en social innovation på ”gräsrotsnivå” (Smith et al. 2017:165).

Projektet Kirunabo verkar i en speciell kontext i och med att staden Kiruna befinner sig mitt i en stadsomvandlingsprocess där hela den nuvarande stadskärnan ska flyttas till en annan plats på grund av de omfattande markdeformationer som till följd av att den allt djupare gruvbrytningen riskerar att underminera marken som staden vilar på.

Kiruna befinner sig således i en process av omfattande förändring, och här kan man spekulera i om detta gynnar eller motverkar ett socialt innovationsprojekt. Å ena sidan framhålls möjligheten med

stadsomvandlingen, att den kan nyttjas för att förebygga sociala problem i den nya stadskärnan. Å andra sidan finns en viss trötthet med ständiga omvandlingar. Kirunaborna har under lång tid känt sig utlämnade till gruvbolagets ”nycker” och makt att bestämma över stadens utveckling (jfr Nilsson 2009; Grape & Holst 2017).

Även om gruvbolaget och gruvfogden Hjalmar Lundbohm under stadens tidiga år hade som ambition att bygga en ”möensterstad” vad gäller gestaltning och social organisering samt anpassning till geografiska förutsättningar (jfr Sjöholm 2015), är kirunaborna djupt präglade av upplevelser av bolagets godtycklighet. Ett talesätt i staden är att *När LKAB nyser blir Kiruna förkyllt* (Nilsson 2009) och mot den bakgrunden kan förändringsambitioner, oavsett om de kallas sociala innovationer eller någonting annat, mötas med skepsis.

AVSLUTNING

En kritisk granskning av social innovation skulle kunna sluta sig till att det handlar om ett ”modeord” som egentligen inte beskriver någonting nytt. På liknande sätt som ”projekt” tidigare blev lösningen på allehanda problem (Blomberg 2013), hänvisas numera till social innovation som en standardlösning. Detsamma skulle då också kunna sägas om Kirunabo, eftersom det under paraplybegreppen social innovation och sociala innovationslabb innefattar en rad aktiviteter som kan uppfattas som traditionella, till exempel odling, musikkvällar och mötesplatser för daglediga föräldrar.

Det kan också hävdas att tal om initiativ eller projekt i termer av en ”social inn-

ovation” främst är ett sätt att få legitimitet ”uppifrån” och att kunna motivera initiativet/aktiviteten ur ett resursperspektiv (kommunal logik med tuffa prioriteringar). Exempelvis kan det ge finansiering från statliga myndigheter som Vinnova eller Tillväxtverket.

Dessutom kan sägas att intresset för social innovation är knutet till nyliberala strömningar och nedmonteringen av välfärdssamhället. Social innovation blir till en positiv åtgärd som antas kunna ersätta och kanske till och med förbättra delar av det som tidigare utgjorde välfärdssamhället. I den bemärkelsen legitimerar social innovation (indirekt) nedmonteringen av offentliga insatser.

En annan tolkning, som vi också avslutar oss till, är att social innovation bär på en öppen förståelse av själva innovationsbegreppet. Det behöver inte syfta på någonting fullständigt nytt (vad nu det skulle kunna vara) för att ha ett ”värde”, eftersom det faktiskt kan bidra med ett aktivt och mångfacetterat förhållningssätt till social problemlösning. Oavsett om det handlar om att testa etablerade idéer i nya sammanhang eller delvis nya idéer i traditionella sammanhang så bidrar ”social innovation” och ”sociala innovationslabbar” till att sätta centrala sociala frågor och problem i centrum. I den bemärkelsen kan social innovation beskrivas som en ”innovativ” och betydelsefull företeelse.

Av deltagarutvärderingar framgår att de mötesplatser som Kirunabo skapat upplevs ha stor betydelse för de personer som medverkat och för Kiruna som samhälle. En majoritet av de svarande uppger att mötesplatserna har gett dem möjlighet att träffa människor de annars inte skulle ha mött. Den sociala samvaron och möjligheten till nya bekanskap lyfts exem-

plis fram som det som har varit bäst med träffarna i Mat & Prat.

En deltagare skriver att ”[m]ötesplatser som den här betyder jättemycket, man behöver träffa andra inte bara dem man umgås med jämt. Du kan lära dig av andra”. En annan konstaterar: ”Det här har gjort mig glad!”.

Kirunabo har således bidragit till att nya mötesplatser för människor med olika erfarenheter och bakgrunder kommit till stånd, vilket torde vara ett centralt inslag i skapandet av en hållbar stad på medborgarnas villkor. Detta ser vi också som centralt för legitimiteten i social innovation.

NOTER

- ¹ Sanna Bergmans roll i projektet är att dokumentera och aktivt medverka i verksamheter, medan Bo Nilsson fungerar som projekthandledare.
- ² Den verksamhet som har funnits i Kiruna är Öppen lek i Svenska kyrkans regi som hållit till tre dagar i veckan i Tuolluvaara, några kilometer från den nuvarande stadskärnan. Framtiden för den verksamheten är dock osäker då den på grund av personalbrist varit tvungen att lägga ner på obestämd tid (*Norrbottnens-Kuriren*, 2019-02-01).

REFERENSER

- Andersson, Lisa; Ernits, Heiti & Stoltz Ehn, Anna-Karin, 2018. *Från living labs till transition labs – en forskningsöversikt och kartläggning av innovationsmiljöer för hållbara städer*. Stockholm: Vinnova.
- Augustinsson, Erika (red.), 2018. *Alla pratar om det, men så få gör det – en handbok i effektmätning*. Malmö: Mötesplats Social Innovation.
- Blomberg, Jesper, 2013. *Myter om projekt*. Lund: Studentlitteratur.
- Brown, Andrew & Jones, Matthew, 2000. “Honourable members and dishonourable deeds: Sense-making, impression management and legitimation in the ‘Arms of Iraq Affair’”, i *Human Relations* 53: 655–690.

- Cho, Charles, 2009. "Legitimation strategies used in response to environmental disaster: A French case study of Total SA's Erika and AZF incidents", i *European Accounting Review*, 18(1), 33–62.
- Creed Douglas, Scully, Maureen & Austin John, 2002. "Clothes make the person? The tailoring of legitimating accounts and the social construction of identity", i *Organization Science* 13(5): 475–496.
- Grape, Ove & Holst, Susanne, 2017. *Maktens ansikte i malmens rike – den perifera staten. Om avveckling och utveckling i spåren av gruvornas expansion i Malmsfälten*, i Öhman, Anders, & Nilsson, Bo (red.). *Brännpunkt Norrland. Perspektiv på en region i förändring*. Umeå: H:ström.
- Hasseblad, Hans, 1991. *Administrativa innovationer i organisationer*. Uppsala: Företagsekonomiska institutionen.
- Hultkrantz, Lars, 2014. "Sociala investeringsfonder – ett nytt sätt att styra kommunalt förändringsarbete?" *Socialmedicinsk tidskrift*. Vol 91:3
- Gustafsson, Felicia & Netz, Andreas, 2018. *Social innovation i Sverige: Kartläggning av ekosystemet för social innovation*. Stockholm: Vinnova Rapport VR 2018:01.
- Kieboom, Marlieke, 2014. *Lab Matters: Challenging the Practice of Social Innovation Laboratories*. Amsterdam: Kennisland.
- Lindberg, Malin; Tengqvist, Anna & Sevedag, Vanessa, 2018. *Social innovation i Europeiska socialfonden*. Stockholm: Forte & Svenska ESF-rådet.
- Lindberg, Malin; Gawell, Malin & Neubeck, Truls, (2019, ej publicerad). *Sambällsförändring genom innovationslabb? Erfarenheter från VINNOVA-finansierade projekt*.
- Moulaert, Frank; MacCallum, Diana; Mehmood, Abid & Hamdouch, Abdelillah (red.) 2014. *The international handbook on social innovation: Collective action, social learning and transdisciplinary research*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Nilsson, Bo, 2009. *Kiruna. Staden som ideologi*. Umeå: Boréa.
- Nählinger, Johanna & Fogelberg Eriksson, Anna, 2015. *Ledarskap för innovation i offentlig sektor*. Linköping: HELIX Working Papers ISSN 1654–8213.
- Näringsdepartementet, 2018. *Regeringens strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation*. Artikelnummer: N2018:04. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/information-material/2018/02/regeringens-strategi-for-sociala-foretag--ett-hallbart-samhalle-genom-socialt-foretagande-och-social-innovation/>. Hämtad 2019-06-25.
- Pol, Eduardo & Ville, Simon, 2009. "Social innovation: Buzz word or enduring term?" *The Journal of Socio-Economics* 38(6): 878–885.
- Sjöholm, Jennie, 2015. "Att flytta en mönsterstad" *Fabrik & Bolig*, december 2015, ss 24–43. Tillgänglig: http://www.academia.edu/26567022/Att_flytta_en_m%C3%B6nsterstad. Hämtad 2019-06-25.
- Smith, Adrian; Fressoli, Mariano; Abrol; Dinesh, Around, Elisa & Ely, Adrian (red.), 2017. *Grassroots Innovation Movements*. Abingdon, Oxon: Routledge.
- Sveriges kommuner och landsting (SKL), 2015. *En innovationsvänlig offentlig verksamhet*. Stockholm: SKL.
- Sveriges kommuner och landsting (SKL), 2017. *Innovationslabb för samhällsutveckling*. Stockholm: SKL.
- Westley, Frances, McGowan, Katherine, Tjörnbo, Ola (red.) 2017. *The Evolution of Social Innovation – Building Resilience Through Transitions*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

WEBBKÄLLOR

- Norrbottnens-Kuriren, 2019. *Öppen lek i Kiruna stängs på obestämd tid*. <https://www.kuriren.nu/nyheter/oppen-lek-i-kiruna-stangs-pa-obestamd-tid-nm5019733.aspx>. Hämtad 2019-06-13.
- Mötesplats Social Innovation (u.å.), "Om oss". <http://www.socialinnovation.se/>. Hämtad 2019-06-13.

SUMMARY

Social innovation and Kirunabo. Legitimization of a contemporary concept

(Social innovation och Kirunabo: legitimering av ett begrepp i tiden)

This article is about “social innovation”, a concept and a set of methods that have had a major impact in recent years in different sectors of society and in research. With empirical examples from Kirunabo, a two-year social innovation project in the town of Kiruna, the article illustrates different meanings of social innovation and how it is applied in practice. The article also discusses how social innovation is legitimized and motivated in general, and how it could be understood in relation to general (ideological) tendencies in society. Furthermore, the article comprises a discussion of limita-

tions and strengths with social innovation, and one conclusion is that social innovation has contributed to the strive for social sustainability in Kiruna.

Keywords: Social innovation, legitimization, Kirunabo, social sustainability

Sanna Bergman is currently working as a project assistant in “Kirunabo- Social Innovation LAB” at the Department of Culture and Media Studies, Umeå University. She has a master’s degree in ethnology from Södertörn University, specialized in cultural diversity and transnational processes in Europe.

Bo Nilsson is professor in ethnology at the Department of Culture and Media Studies, Umeå university. His research comprises studies of rurality, rural politics, rural protests, rural voluntary work and rural mobilization from different perspectives.